

**Julia Mazurkiewicz-Sułkowska,
Agata Mokrzycka**

**Bułgarsko-polski słownik
analityzmów werbo-nominalnych :
podstawowe założenia i kwestie
problematyczne**

Językoznawstwo : współczesne badania, problemy i analizy językoznawcze 7,
115-123

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Julia Mazurkiewicz-Sułkowska

Uniwersytet Łódzki

Agata Mokrzycka

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Bułgarsko-polski słownik analityzmów werbo-nominalnych. Podstawowe założenia i kwestie problematyczne

1. Zarówno studenci slawiści, jak i tłumacze języka bułgarskiego odczuwają brak bułgarsko-polskich i polsko-bułgarskich słowników odpowiadających wymaganiom współczesnej leksykografii. O ile problem „zwykłego” dwujęzycznego słownika bułgarsko-polskiego polega na jego dezaktualizacji, to słowniki stałych połączeń werbo-nominalnych po prostu nie istnieją. Niezaprzeczalnym faktem jest natomiast ogromna popularność tego typu połączeń we współczesnych językach słowiańskich i duże nasycenie tymi formami tekstów administracyjnych, kancelaryjnych i sądowych, a także tekstów literatury pięknej. Przy stale zwiększającej się liczbie dokumentów do tłumaczenia, problem braku takiej pozycji leksykograficznej jest jeszcze bardziej odczuwalny (m.in. w kontekście członkostwa obu krajów w UE), a przygotowywany *Bułgarsko-polski słownik analityzmów werbo-nominalnych* powinien w pewnym stopniu tę lukę w leksykografii uzupełnić.

Przygotowywany słownik może być też doskonałą pomocą przy przyswajaniu lub doskonaleniu języków bułgarskiego i polskiego. Niewątpliwie będzie on pomagał podwyższać kompetencje językowe, wspierać umiejętność określania „co się z czym łączy”, a ściślej, jakie czasowniki tworzą związki typu AWN z jakimi rzeczownikami abstrakcyjnymi.

Spodziewana objętość słownika to ok. 2 tys. artykułów hasłowych, zawierających ponad 6 tys. bułgarskich zwrotów typu AWN z polskimi odpowiednikami. Każdy przedstawiony analityzm składa się z wyrażonego poprzez rzeczownik abstrakcyjny członu

nominalnego (znominalizowany wykładnik predykatu) i członu werbalnego (werbalizator treści predykatywnej). Rolę tego drugiego może odgrywać czasownik o funkcji wyłącznie strukturalnej (maksymalnie zbliżonej do posiłkowej) lub werbalizator, wnoszący następujące dodatkowe treści predykatywne: kauzatywność, pasywność, intensywność bądź dodatkowe treści aspektualne (inchoatywność, duratywność, iteratywność, momentalność, terminatywność).

Jednostki ujęte w przygotowywanym opracowaniu reprezentują:

- słownictwo podstawowe, czyli wspólne dla różnych odmian języka bułgarskiego i polskiego, reprezentujące bazę komunikacyjną;
- słownictwo oficjalne, czyli książkowe, urzędowe, specjalistyczne (język prawniczy i administracyjny), publicystyczne, podniosłe (uważa się, iż AWN charakteryzują rejestr oficjalny, są jednym z wykładników stylistycznych tych odmian funkcjonalnych języka);
- znajdzie się tu też słownictwo potoczne, nieoficjalne, charakterystyczne dla codziennej komunikacji językowej¹.

2. Podczas prac nad słownikiem napotkano szereg problemów. Są to problemy teoretyczne, polegające przede wszystkim na określeniu zakresu pojęcia „analizm werbo-nominalny”, problemy normatywne, wynikające z częstego funkcjonowania jednostek analitycznych na pograniczu norm poprawnościowych obydwu języków oraz problemy wynikające ze struktury semantycznej predyktorów analitycznych.

W dalszej części artykułu proponujemy przyjrzeć się dokładniej wyodrębnionym problemom.

2.1. W pracy nad *Bułgarsko-polskim słownikiem analizmów werbo-nominalnych* za analizmy uznajemy konstrukcje niepodzielne semantycznie, składające się z członu czasownikowego oraz nominalnego wykładnika treści predykatywnej. Analizmami są zatem jednostki, tradycyjnie zwane orzeczeniami peryfrastycznymi typu pol. *brać udział* (*Jan bierze udział w konferencji.*), bułg. *вземам участие* (*Иван взема участие в конференция.*), oraz takie, w których składnik imienny ma formę mianownikową i pod względem formalnym może pełnić funkcję podmiotu zdania np. pol. *radość kogoś ogarnia* (*Radość ogarnęła Marię*), bułg. *обхвана някого радост* (*Мария я обхвана радост*)².

2.1.1. Kryteria wyodrębniania klasy analizmów werbo-nominalnych zostały przyjęte za Piotrem Żmigrodzkiem *Właściwości składniowe analitycznych konstrukcji werbo-nominalnych w języku polskim*³.

Podstawowym warunkiem wyodrębnienia klasy analizmów werbo-nominalnych jest obecność rzeczownika abstrakcyjnego. Termin „rzeczownik abstrakcyjny” odnosi się tu

¹ Por. J. Mazurkiewicz-Sułkowska, A. Mokrzycka, *From the Works on the Bulgarian-Polish Dictionary of Verbo-nominal analytical constructions*, „Cognitive Studies” 9, 2009, s. 223–231.

² Por. A. Bogusławski, *Jednostki języka a produkty językowe. Problem tzw. orzeczeń peryfrastycznych*, [w:] M. Szymczak (red.), *Z zagadnień słownictwa współczesnego języka polskiego*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Warszawa 1978, s. 17–30; E. Jędrzejko, *Słownictwo tzw. analityczne w opisie leksykalnym (propozycja opisu i klasyfikacji)*, [w:] A. Markowski (red.), *Opisać słowa*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 1992, s. 51–52; P. Żmigrodzki, *Właściwości składniowe analitycznych konstrukcji werbo-nominalnych w języku polskim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000, s. 13–19.

³ P. Żmigrodzki, *Właściwości składniowe...*

do pojęć nieprzedmiotowych, czyli rzeczowników będących wykładnikami wyrażenia predykatywnego. Konsekwencją zastosowania tego kryterium jest wykluczenie z opisu zwrotów, mających w swojej strukturze rzeczownik prymarnie konkretny, jak np. *rzucić okiem, wydać owoce*.

Kolejnym kryterium jest brak możliwości rozbicia konstrukcji na zdanie złożone. Jednostka jest analityzmem, jeśli (zgodnie z testem A. M. Lewickiego⁴) przekształcona na zdanie złożone z *że* lub *to* tworzy zdanie nieakceptowalne, np.: *wpaść w zachwyt – Jan wpadł w to, co jest zachwytem; pałać nienawiścią – Jan pała tym, że nienawidzi Piotra*. Jak podkreśla E. Jędrzejko⁵, test ten nie zawsze się sprawdza. Na przykład część konstrukcji kauzatywnych typu: *doprowadzić do szaleństwa – Jan doprowadził do tego, że Anna oszalała* tego kryterium nie spełnia.

W literaturze przedmiotu często jednym z warunków zaliczenia danej konstrukcji do zbioru AWN jest istnienie równoznacznej jednostki syntetycznej w postaci czasownika (pokrewnego lub niepokrewnego słowotwórczo). Istnieje jednak szereg konstrukcji niepełniających również i tego warunku, np. *udzielać audiencji, zaspokoić ambicje*.

2.1.2. Poza kryteriami wyodrębniającymi zbiór analityzmów werbo-nominalnych, należy również wyznaczyć granicę między AWN a konstrukcjami idiomatycznymi. Jak wiadomo, cechą odróżniającą analityzm od idiomu jest przede wszystkim wyraźna dwudzielna struktura AWN: werbalizator – predyktor, gdzie o znaczeniu związku decyduje składnik imienny, o jego funkcji zdaniowej – werbalny. Idiom zaś jest wyrażeniem niepodzielnym składniowo i znaczeniowo. Na przykład znaczenie idiomu *puszczać farbę* nie wynika ze znaczenia żadnego ze składników. Następną cechą odróżniającą konstrukcje analityczne od związków idiomatycznych jest możliwość nominalizacji analityzmu z redukcją do jego składnika rzeczownikowego, podczas gdy związki idiomatyczne takiej cechy nie mają⁶:

Np.:

– analityzm:

Zwierzchnik wydał polecenie sporządzenia raportu. → Wydanie polecenia było późnione. → Polecenie było późnione.

Papież rzucił na niego anatamę. → Rzucenie anatemy oznaczało zerwanie stosunków politycznych. → Anatema oznaczała zerwanie stosunków politycznych.

– związek idiomatyczny:

Straciłem grunt pod nogami. → Utrata gruntu pod nogami była dla mnie szokiem. →

*Grunt był dla mnie szokiem.

Znalazłem pracę i stanąłem w końcu na nogi. → Praca i stanięcie na nogi to nowy etap w moim życiu. → *Praca i nogi to nowy etap w moim życiu.

2.2. Z użyciem analityzmów werbo-nominalnych wiąże się szereg problemów normatywnych. Jednocześnie z pierwszymi badaniami tego typu konstrukcji pojawiły się

⁴ A. M. Lewicki, *Wprowadzenie do frazeologii syntaktycznej. Teoria zwrotu frazeologicznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1976.

⁵ E. Jędrzejko, I. Loewe, P. Żmigrodzki (red.), *Słownik polskich zwrotów werbo-nominalnych. Zeszyt próbny*, Wydawnictwo Energeia, Warszawa 1998.

⁶ Por. P. Żmigrodzki, *Właściwości składniowe...*

też głosy językoznawców uznających użycie AWN wręcz za przejaw upadku normy językowej. Tak na przykład M. Kniaginina stwierdza, iż konstrukcje typu: czasownik + rzeczownik odsłowny to „owoc pożałowania godnych poszukiwań stylistycznych, mających zaspokoić skłonność do analityzmu”⁷.

Kwestie normatywne i stylistyczne podnosi w swoich pracach także Danuta Buttler⁸. Autorka przytacza przykłady z prasy świadczące o desemantyzacji komponentu werbalnego, a nawet czasem niewłaściwego jego użycia np.:

przeprowadzać suszenie bielizny;
Na płycie lodowiska dokonano już próbnego wylania wody;
Mój mąż miał okazję dokonać poważnej oszczędności;
Obywatelowi usiłowano dokonać kradzieży teczki;
Dokonał 59 oszustw na terenie Krakowa.

Autorka stwierdza jednak, że struktury opisowe uzupełniają braki paradygmatów koniugacyjnych. Są szczególnie użyteczne dla sygnalizowania znaczeń receptywnych także w przypadku czasowników nieprzechodnich. Zauważa też, że struktury opisowe niejednokrotnie dublują jedynie proste verba, spełniając takie same funkcje. Skłania to autorkę do refleksji, że analityzmy mają większą wyrazistość semantyczną i w niej należy upatrywać przyczynę ich ekspansji w języku⁹.

Na tle rozważań normatywnych toczyły się dyskusje nad statusem połączeń czasownikowo-rzeczownikowych. S. Skorupka¹⁰ stoi na stanowisku, że są one związkami łączliwymi. „W związkach tego rodzaju elementy połączenia zachowują swoje podstawowe znaczenia, jednakże połączenie ma swój skład ustalony. Składników jego nie można dowolnie wymieniać. Liczba oboczności jest ograniczona, najczęściej do najbliższych synonimów. Zwrot *dokonać agresji* można wymiennie zastąpić zwrotem *dopuszczyć się agresji*, ale nie można powiedzieć: *wykonać, zrobić, uczynić agresję*”¹¹. „Łączliwy charakter mają zwroty: *wykonać skok* <*skoczyć*>, *dokonać przekładu* <*przełożyć*>, *wyciągnąć wniosek* <*wywnioskować*>, *wysunąć żądanie* <*żądać*> itp., ale schemat tego rodzaju związków jest czymś stałym. Tym się one różnią od odpowiednich wyrazów, że mają formę analityczną i pewne zabarwienie stylistyczne: stosuje się je zwykle w stylu urzędowym i częściej w języku pisanym niż mówionym”¹².

Biorąc pod uwagę tak niejednoznaczny stosunek językoznawców do opisywanych połączeń rzeczownikowo-czasownikowych, nie dziwi fakt, że pracując ze zbiorem AWN, nieraz się zdarza, że zanotowane przykłady nie są zgodne z intuicją językową badacza. Wynika to z faktu, że wraz z rosnącą frekwencją analityzmów werbo-nominalnych poszerzają się też możliwości łącznościowe wchodzących w ich skład werbalizatorów. Dominują tu

⁷ M. Kniaginina, *Struktury opisowe – zmienna cecha stylu dziennikarskiego*, „Język Polski” 43, 1963, s. 150.

⁸ Por. D. Buttler, H. Kurkowska, H. Satkiewicz, *Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności leksykalnej*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1986.

⁹ Tamże, s. 350.

¹⁰ S. Skorupka, *Słownik frazeologiczny języka polskiego*, t. 1–2, Warszawa 1967; Tęgoż, *Klasyfikacja jednostek frazeologicznych i jej zastosowanie w leksykografii*, [w:] M. Basaj, D. Rytel (red.), *Z problemów frazeologii polskiej i słowiańskiej*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1982, s. 7–16.

¹¹ Tamże, s. 11.

¹² S. Skorupka, *Słownik frazeologiczny...*, s. 7.

konstrukcje, które powstały pod wpływem łączliwości w konstrukcjach synonimicznych i bliskoznacznych, np. *dokonać zaliczki* (por. *dokonać wpłaty*), *wydać rezultaty* (por. *wydać plony/owoce*). Jak słusznie zaznacza P. Żmigrodzki, próby ograniczenia tej tendencji za pomocą zapisów normatywnych są z góry skazane na niepowodzenie, gdyż są to różnice czysto normatywne, a nie kategoriałne¹³.

Istnieje jednak szereg AWN zdecydowanie błędnych z punktu widzenia normatywistyki. Jako przykłady mogą tu posłużyć konstrukcje:

- *ulec poprawie* (*ulegać* łączy się wyłącznie z rzeczownikami oznaczającymi procesy niekorzystne, np. *ulec pogorszeniu*);
- *wykazać się ignorancją/ brakiem kompetencji* (werbalizator *wykazać się* odnosi się do abstraktów oznaczających cechy pozytywne, np. *wykazać się wyrozumiałością*);
- *dokonać kradzieży/włamania* (*dokonać* odnosi się do czynów wzniosłych, np. *dokonać czynu bohaterskiego* lub działań sankcjonowanych przez opinię społeczną, np. *dokonać analizy*¹⁴).

W słowniku przyjęto zasadę przestrzegania norm poprawnościowych języka polskiego, więc konstrukcje uznane za błędne nie będą uwzględnione. Jedynym odstępstwem od tej normy są analityzmy z werbalizatorem *dokonać*, odnoszące się do działalności niezgodnych z prawem (np. *dokonać morderstwa*). Takie jednostki będą oznaczone kwalifikatorem *urzędowe*. Wynika to z faktu, iż są to konstrukcje bardzo głęboko zakorzenione w języku urzędowym i prawniczym, a ich pominięcie utrudniłoby tłumaczenie tekstów z zakresu leksyki oficjalnej.

2.3. Analityzmy werbo-nominalne z punktu widzenia semantyki są predyktorami analitycznymi, a każdy predykat konstytuujący strukturę predykatowo-argumentową ma typową dla siebie liczbę i rodzaj miejsc argumentowych. Cechy semantyczne predykatów mają swoje odbicie w ich funkcjonowaniu w zdaniu, w liczbie implikowanych argumentów i w łączliwości z różnymi ich typami. Innymi słowy, różnice semantyczne między predykatami realizują się w ilościowych i jakościowych różnicach w ich strukturach składniowych, a poszczególne jednostki różnią się między innymi obligatoryjnością wypełnienia bądź niewypełnienia otwieranych miejsc argumentowych, czyli ich zerowania.

2.3.1. Mówiąc o dopuszczalności niewypełniania pozycji argumentowej w strukturze zdania, a także w kontekście językowym, mamy na myśli zerowanie (niewypełnienie) bezkontekstowe. Por. np. zdanie: *Тоѝ сега разговаря* jest synonimiczne ze zdaniem, w którym wyzerowana bezkontekstowo pozycja argumentu propozycjonalnego może być zastąpiona przez frazę nacechowaną jako nieokreślona, np.: *нещо*; (*Тоѝ сега разговаря*. = *Тоѝ сега разговаря за нещо*). W przypadku predyktorów niedopuszczających zera bezkontekstowego, przy niewypełnieniu danej pozycji argumentowej dochodzi do powstania zdania niegramatycznego. Por. np.: *Лекарят ми предлага да замина за санаториум.*; **Лекарят ми предлага*. (pol. 'Lekarz proponuje mi, żebym pojechała do sanatorium.'; *Lekarz mi proponuje.').

¹³ Por. P. Żmigrodzki, *Właściwości składniowe...*

¹⁴ Por. D. Buttler, H. Kurkowska, H. Satkiewicz, *Kultura języka polskiego...*

Prezentowane w przygotowywanym słowniku predykatory analityczne dopuszczają zerowanie bezkontekstowe pozycji argumentowych w trzech sytuacjach:

- użycie aktualne analityzmu vs użycie habitualne;
- komponent rzeczownikowy w liczbie mnogiej;
- tzw. zerowanie określone, gdzie komponent rzeczownikowy wymaga uzupełnienia składnikiem *jakiś*.

2.3.1.1. Z wyekscerpowanego materiału wyraźnie wynika, że habitualne użycie predykatora zazwyczaj umożliwia wyzerowanie poszczególnych pozycji argumentowych (np. adresata i argumentu propozycyjnego lub tylko argumentu propozycyjnego).

Por. np.:

Той непрекъснато ми прави забележки, че съм малоумна.

vs

Той непрекъснато ми прави забележки. lub: Той непрекъснато прави забележки.

Postać implikowanego zdania w przypadku użycia aktualnego i habitualnego jednostki w strukturze artykułu hasłowego znalazłaby następujące odbicie:

- użycie aktualne:

♦**правя забележки** | че /как /... |

Той ми прави забележки, че съм малоумна.

- użycie habitualne:

♦**правя забележки**

Той непрекъснато ми прави забележки.

Należy rozważyć, czy możliwe użycie habitualne predyktorów analitycznych i implikowane przez nie modyfikacje struktury zdania powinny zostać ujęte w naszym opracowaniu leksykograficznym. Zdaje się jednak, że intuicja użytkowników języka pozwala na bezbłędne tworzenie zdań zgodnie ze swoją potrzebą komunikacyjną i zawieranie takiej informacji w słowniku nie byłoby bardzo przydatne, a powodowałoby jedynie rozbudowanie haseł.

2.3.1.2. Jak zauważa P. Żmigrodzki niektóre analityzmy dopuszczają zerowanie argumentu propozycyjnego wyłącznie w sytuacji, gdy komponent rzeczownikowy występuje w liczbie mnogiej, jak np.: *wyciągnąć (z czego) wnioski wobec wyciągnąć (z czego) wniosek, że..., mieć pomysły wobec mieć pomysł (żeby...)*¹⁵.

W strukturze słownika należałoby uwzględnić tę specyfikę analityzmów. Można to zrobić w dwojaki sposób.

Pierwszy to umieszczenie w tym samym artykule słownikowym kolejnej jednostki AWN z nomen w liczbie mnogiej, por.

ПРИНЦИП – zasada

♦**изменявам // изменя** | на някакъв | **принцип** sprzeniewierzać się // sprzeniewierzyć się | jakiejs | zasadzie

Иван измени на принципа си да не лъже.

¹⁵ Por. P. Żmigrodzki, *Właściwości składniowe...*, s. 149.

◆изменявам // изменяя принципите sprzeniewierzać się // sprzeniewierzyć się zasadom

Иван измени на принципите си.

◆спазвам//спазя | някакъв | принцип przestrzegać | jakiejs | zasady

Иван спазва принципа си да не лъже.

◆спазвам // спазя принципите przestrzegać zasad

Иван спазва принципите си.

Można też dla jednostek z mnogim komponentem rzeczownikowym opracować osobne artykuły słownikowe. Por.:

ПРИНЦИП – zasada

◆изменявам // изменя | на някакъв | принцип sprzeniewierzać się // sprzeniewierzyć się | jakiejs | zasadzie

Иван измени на принципа си да не лъже.

◆спазвам//спазя | някакъв | принцип przestrzegać | jakiejs | zasady

Иван спазва принципа си да не лъже.

ПРИНЦИПИ – zasady

◆изменявам // изменяя принципите sprzeniewierzać się // sprzeniewierzyć się zasadom

Иван измени на принципите си.

◆спазвам // спазя принципите przestrzegać zasad

Иван спазва принципите си.

Podobnie jak w przypadku użycia nieaktualnego analityzmów (por. p. 2.3.1.1.) zrezygnowano z ujmowania tego zagadnienia w słowniku. Problem reprodukowania AWN z rzeczownikami w liczbie mnogiej oraz struktury zdaniowej implikowanej przez takie jednostki jest ważny i ciekawy, jednak tutaj z konieczności zrezygnowano z jego badania. Testowanie zbioru AWN pod kątem łączliwości z rzeczownikami w liczbie mnogiej spowodowałoby rozbudowanie słownika, nie przyniosłoby zaś znaczących korzyści dla użytkowników opracowania.

2.3.1.3. Ostatnią klasę predyktorów analitycznych, które dopuszczają bezkontekstowe zerowanie pozycji argumentowych, stanowią jednostki analityczne z komponentem rzeczownikowym wymagającym uszczegółowienia struktury o określony parametr¹⁶. Do tej grupy można zaliczyć takie jednostki jak np. *mieć {jakieś} wykształcenie* (*Katarzyna ma słabe wykształcenie.*) i *mieć wykształcenie* ‘być wykształconym’ (*Katarzyna ma wykształcenie.* ‘jest dobrze/wystarczająco wykształcona’).

Por. przykładowe hasła:

НИВО – poziom

◆на | някакво | ниво съм być na | jakimś | poziomie

Неговите умения са на скандално ниво. Тя е на ниско ниво.

◆на ниво съм być na poziomie ‘być na wysokim, wymaganym, odpowiednim poziomie’

Това беше страхотен концерт, страхотно сценично поведение и новите песни също бяха на ниво!

КАЧЕСТВО – jakość

◆ | нещо | има | някакво | качество | coś | ma | jakąś | jakość

Рециклираната хартия обикновено има ниско качество.

¹⁶ Tamże.

◆ | нещо | **има качество** | coś | ma jakość ‘coś jest dobrej, wysokiej, wymaganej jakości’

Хлябът има качество, но е с доста подобрители.

СТОЙНОСТ – wartość

◆ **има** | някаква | **стойност** mieć | jakąś | wartość

◆ **има** **стойност** mieć wartość ‘mieć wysoką wartość’

Powyżej przedstawione hasła prezentują przyjęte przez Autorki rozstrzygnięcie dla jednostek z uszczegółowieniem struktury (albo bez niego). Zgodnie z nim analityzm bez parametru jest jednym z analityzmów, w skład których wchodzi dany rzeczownik (wyraz hasłowy) i jest ujęty w tym samym artykule słownikowym. Należy jednak podkreślić, że jest to wybór pragmatyczny, mający zapobiec nadmiernemu rozmnożeniu artykułów i zwiększeniu objętości słownika. Możliwe jest wszak inne rozwiązanie, zakładające, iż mamy tu do czynienia z polisemią nomen, a nie z modyfikacją konstytuowanej przez AWN struktury zdaniowej. Wówczas jednostki z niewypełnialnym parametrem, jako wchodzące w skład innych AWN, powinny otrzymać osobny artykuł słownikowy (polisemia zaznaczana jest indeksem dolnym, cyfrą arabską).

Por. dla rzeczownika **ВКУС**:

ВКУС1 – smak (właściwość rzeczy jadalnych)

◆ **има** ~ | на нещо | mieć smak | czegoś |

Виното има вкус на череши. – Wino ma smak czereśni.

ВКУС2 – właściwy, dobry smak (właściwość rzeczy jadalnych)

◆ **има** ~ mieć smak (właściwy, dobry)

◆ **придобивам** ~ (właściwy, pożądany, dobry) smak, stać się smacznym

Накрая супата придоби вкус. – Ta zupa w końcu zyskała smak.

ВКУС3 – smak (poczucie piękna), gust

◆ **има** ~ | някакъв | mieć gust | jakiś |

Клиентите понякога имат лош вкус. – Klienci czasami mają zły gust.

ВКУС4 – dobry gust

◆ **има** ~ mieć (dobry) gust

Не всеки има вкус. – Nie każdy ma (dobry) gust.

ВКУС5 – upodobanie, pociąg, zamiłowanie

◆ **има** ~ | към някого /към нещо | mieć upodobanie /pociąg /zamiłowanie | do kogoś /do czegoś | ; lubić | kogoś /coś |

Иван има вкус към риска. – Jan ma zamiłowanie do ryzyka.

W przyjętym w słowniku rozwiązaniu ВКУС1 i ВКУС2 zostaną ujęte w jednym artykule jako ВКУС1– smak (właściwość rzeczy jadalnych), ВКУС3 i ВКУС4 zaś jako ВКУС2 – smak (poczucie piękna), gust. Odpowiednio:

ВКУС1 – smak (właściwość rzeczy jadalnych)

◆ **има** ~ | на нещо | mieć smak | czegoś |

Виното има вкус на череши. – Wino ma smak czereśni.

◆**има́м** ~ mieć smak (właściwy, pożądany, dobry)

◆**придобива́м** ~ zyskać (właściwy, pożądany, dobry) smak, stać się smacznym

Накрая супата придоби вкус. – Ta zupa w końcu zyskała smak.

ВКУС2 – smak (poczucie piękna), gust

◆**има́м** ~ | някакъв | mieć gust | jakiś |

Клиентите понякога имат лош вкус. – Klienci czasami mają zły gust

◆**има́м** ~ mieć (dobry) gust

Не всеки има вкус. – Nie każdy ma dobry gust.

ВКУС3 – upodobanie, pociąg, zamiłowanie

◆**има́м** ~ | към някого /към нещо | mieć upodobanie /pociąg /zamiłowanie | do kogoś /do czegoś | ;

lubić | kogoś /coś |

Иван има вкус към риска. – Jan ma zamiłowanie do ryzyka.

Bibliografia

Anusiewicz J., *Konstrukcje analityczne we współczesnym języku polskim*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1978.

Bogusławski A., *Jednostki języka a produkty językowe. Problem tzw. orzeczeń peryfrastycznych*, [w:] M. Szymczak (red.), *Z zagadnień słownictwa współczesnego języka polskiego*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Warszawa 1978.

Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H., *Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności leksykalnej*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1986.

Jędrzejko E., *Słownictwo tzw. analityczne w opisie leksykalnym (propozycja opisu i klasyfikacji)*, [w:] A. Markowski (red.), *Opisać słowa*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 1992.

Jędrzejko E., Loewe I., Żmigrodzki P. (red.), *Słownik polskich zwrotów werbo-nominalnych. Zeszyt próbny*, Wydawnictwo Energeia, Warszawa 1998.

Kniaginina M., *Struktury opisowe – znamienne cechy stylu dziennikarskiego*, „Język Polski” 43, 1963, s. 148–157.

Lewicki A. M., *Wprowadzenie do frazeologii syntaktycznej. Teoria zwrotu frazeologicznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1976.

Mazurkiewicz-Sułkowska J., Mokrzycka A., *From the Works on the Bulgarian-Polish Dictionary of Verbo-nominal analytical constructions*, „Cognitive Studies” 9, 2009, s. 223–231.

Skorupka S., *Słownik frazeologiczny języka polskiego*, t. 1–2, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1967.

Skorupka S., *Klasyfikacja jednostek frazeologicznych i jej zastosowanie w leksykografii* [w:] M. Basaj, D. Rytel (red.), *Z problemów frazeologii polskiej i słowiańskiej*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1982, s. 7–16.

Żmigrodzki P., *Właściwości składniowe analitycznych konstrukcji werbo-nominalnych w języku polskim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000.

Żmigrodzki P., *Z zagadnień składni wewnętrznej polskich zwrotów werbo-nominalnych. Dystrybucja i funkcja czasowników posiłkowych*, „Polonica” 20, 2000.